

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 25/2018 Dosar nr. [3531/1/2017](#)

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 16 aprilie 2018

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 468 din 06/06/2018

Gabriela Elena Bogasiu - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului

Lavinia Curelea - președintele delegat al Secției I civile

Eugenia Voicheci - președintele Secției a II-a civile

Elena Floarea - judecător la Secția I civilă

Carmen Georgeta Negrilă - judecător la Secția I civilă

Florentin Sorin Drăguț - judecător la Secția I civilă

Lavinia Dascălu - judecător la Secția I civilă

Andreia Liana Constanda - judecător la Secția I civilă

Veronica Magdalena Dănăilă - judecător la Secția a II-a civilă

Ileana Izabela Dolache - judecător la Secția a II-a civilă

Ianina Blandiana Grădinaru - judecător la Secția a II-a civilă

Tatiana Gabriela Năstase - judecător la Secția a II-a civilă

Valentina Vrabie - judecător la Secția a II-a civilă

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ce formează obiectul Dosarului nr. 3.531/1/2017 este constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 27⁵ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (Regulamentul).

Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Mihaela Lorena Mitroi, magistrat-asistent desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulament.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța - Secția I civilă, în Dosarul nr. 6.725/118/2015, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, care a fost comunicat părților, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, nefiind formulate puncte de vedere de către părți. La dosar au fost transmise hotărârile judecătorești relevante, identificate de instanțele naționale, precum și opiniile teoretice exprimate de judecători. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii.

În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Curtea de Apel Constanța - Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din data de 9 februarie 2017, în Dosarul nr. 6.725/118/2015, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea de drept vizând interpretarea dispozițiilor art. 33 și 35 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 165/2013), coroborate cu ale art. II din Legea nr. 368/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România (Legea nr. 368/2013), respectiv:

"În cazul persoanelor care au optat pentru returnarea dosarelor înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor către entitățile investite cu soluționarea notificării, în vederea restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri, a imobilelor, se aplică termenele prevăzute de art. 33 și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013?"

În cazul în care nu se aplică termenele sus-menționate, instanța investită cu soluționarea pe fond a cererii formulate conform art. II din Legea nr. 368/2013, constatând că cererea nu poate fi soluționată prin restituirea în natură sau prin acordarea de bunuri în compensare, respinge cererea apreciind că dispoziția inițială aflată în dosarul returnat de la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor (supraviețuiește) continuă să producă efecte sau instanța trebuie să reanalizeze notificarea și să dispună măsuri reparatorii potrivit art. 1 alin. (2) teza a doua din Legea nr. 165/2013 (măsuri compensatorii prin puncte)?".

II. Normele de drept intern care formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

2. Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 165/2013):

"Art. 33. - (1) Entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora, după cum urmează:

a) în termen de 12 luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de până la 2.500 de cereri;

b) în termen de 24 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr cuprins între 2.500 și 5.000 de cereri;

c) în termen de 36 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de peste 5.000 de cereri.

(2) Termenele prevăzute la alin. (1) curg de la data de 1 ianuarie 2014.

(3) Entitățile investite de lege au obligația de a stabili numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, de a afișa aceste date la sediul lor și de a le comunica Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților. Datele transmise de entitățile investite de lege vor fi centralizate și publicate pe pagina de internet a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților.

(4) Cererile se analizează în ordinea înregistrării lor la entitățile prevăzute la alin. (1). Prin excepție, se analizează cu prioritate cererile formulate de persoanele certificate de entități

desemnate de statul român sau de alte state membre ale Uniunii Europene, ca supraviețuitoare ale Holocaustului, aflate în viață la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a prezentei legi."

"Art. 35. - (1) Deciziile emise cu respectarea prevederilor art. 33 și 34 pot fi atacate de persoana care se consideră îndreptățită la secția civilă a tribunalului în a cărui circumscripție se află sediul entității, în termen de 30 de zile de la data comunicării.

(2) În cazul în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele prevăzute la art. 33 și 34, persoana care se consideră îndreptățită se poate adresa instanței judecătorești prevăzute la alin. (1) în termen de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de lege pentru soluționarea cererilor.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2), instanța judecătorească se pronunță asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate și dispune restituirea în natură sau, după caz, acordarea de măsuri reparatorii în condițiile prezentei legi.

(4) Hotărârile judecătorești pronunțate potrivit alin. (3) sunt supuse numai apelului.

(5) Cererile sau acțiunile în justiție formulate în temeiul alin. (1) și (2) sunt scutite de taxa judiciară de timbru."

3. Legea nr. 368/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România (Legea nr. 368/2013):

"Art. II. - (1) Persoanele îndreptățite la despăgubiri în temeiul Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pot opta pentru returnarea dosarelor înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor către entitățile investite cu soluționarea notificării, în vederea restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri, a imobilelor, în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi. [...]"

III. Expunerea succintă a procesului în cadrul căruia s-a invocat chestiunea de drept menționată

4. Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Constanța la 22 octombrie 2015 reclamanții au solicitat obligarea pârâtului la restituirea în natură a părții din imobilul situat în Mangalia, care nu a fost demolată, și restituirea prin atribuirea în echivalent a unei suprafețe de teren/construcție pentru partea de imobil ce a fost înstrăinată/demolată, imposibil de restituit în natură.

5. Prin întâmpinare, pârâtul, primarul unității deținătoare, a arătat că, prin Dispoziția din 22 septembrie 2012, validată de instituția prefectului, s-a constatat calitatea reclamanților de persoane îndreptățite la acordarea de despăgubiri în echivalent bănesc pentru imobilul construcție demolată și, după trimiterea dosarului de notificare la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, reclamanții au solicitat la 12 februarie 2014, în temeiul art. II alin. (1) din Legea nr. 368/2013, restituirea dosarului înregistrat la Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor către unitatea deținătoare, pentru restituirea în natură a imobilului.

6. Față de dispozițiile art. 33 din Legea nr. 165/2013, termenul de soluționare a cererii de restituire expira la 1 ianuarie 2015, iar reclamanții se puteau adresa instanței pentru soluționarea pe fond a notificării, în temeiul art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, până la data de 1 iunie 2015.

7. Pârâtul a invocat excepția tardivității cererii, arătând că, deși reclamanții au respectat termenul de 60 de zile de la intrarea în vigoare a Legii nr. 368/2013 privind opțiunea de returnare a dosarului, ei nu au respectat termenul de prescripție privind investirea tribunalului.

8. Prin Sentința civilă nr. 585 din 18 martie 2016, Tribunalul Constanța a admis excepția tardivității și a respins acțiunea ca tardiv formulată.

9. În considerentele acestei hotărâri s-a reținut că notificarea formulată de reclamanți la 22 mai 2001, prin care au solicitat restituirea în natură a unui imobil compus din teren în suprafață totală de

11.219 mp și corpul de magazie amplasat pe acest teren, situat în Mangalia, a fost soluționată prin dispoziția emisă de primar, prin care s-a propus acordarea de despăgubiri în condițiile titlului VII al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 247/2005), și a fost respinsă notificarea cu privire la imobilul construcție.

10. S-a mai reținut că, după intrarea în vigoare a Legii nr. 368/2013, în temeiul art. II din această lege, reclamantii au solicitat returnarea dosarului înregistrat la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor.

11. Instanța a stabilit că, în aceste condiții, au devenit aplicabile dispozițiile Legii nr. 165/2013 care, în vederea definitivării procesului de restituire a imobilelor preluate abuziv în perioada regimului comunist, a instituit o serie de termene în interiorul cărora comisiile locale de fond funciar, comisiile locale de inventariere a terenurilor și instituțiile cu responsabilități în procesul de restituire au obligația să desfășoare anumite activități, de modul în care sunt realizate aceste acțiuni depinzând îndeplinirea obiectivelor din etapele ulterioare.

12. S-a arătat că în cauza de față sunt incidente dispozițiile art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, potrivit cărora "În cazul în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele prevăzute la art. 33 și 34, persoana care se consideră îndreptățită se poate adresa instanței judecătorești prevăzute la alin. (1) în termen de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de lege pentru soluționarea cererilor", raportat la art. 33 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 165/2013, care stabilește termenele în care entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 10/2001), înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a legii, deoarece Primăria Municipiului Mangalia avea de soluționat un număr de 436 de notificări.

13. Raportat la numărul notificărilor de soluționat s-a conchis că Primăria Municipiului Mangalia avea obligația de a soluționa cererea și de a emite decizia de admitere sau respingere în termen de 12 luni de la data de 1 ianuarie 2014, respectiv la data de 1 ianuarie 2015, iar termenul de 6 luni prevăzut de art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 s-a considerat împlinit la data de 1 iunie 2015, acțiunea dedusă judecătii fiind depusă cu depășirea acestui termen, respectiv la data de 22 octombrie 2015. Fiind considerat un termen imperativ absolut, s-a apreciat că sancțiunea care intervine este decăderea din termen, acțiunea fiind respinsă ca tardiv formulată.

14. Împotriva acestei sentințe au declarat apel reclamantii, care au susținut că instanța a aplicat greșit prevederile art. 33 și 35 din Legea nr. 165/2013, deoarece în această cauză nu ne aflăm în situația în care entitatea investită nu a soluționat cererea, întrucât entitatea investită a emis o dispoziție.

IV. Aspectele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

15. Prin Încheierea de sesizare din data de 9 februarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 6.725/118/2015, Curtea de Apel Constanța - Secția I civilă a apreciat că sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este admisibilă, potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, motivat de faptul că:

16. De lămurirea modului de interpretare a dispozițiilor art. 33 și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 coroborate cu art. II din Legea nr. 368/2013 depinde soluționarea pe fond a cauzei, întrucât apelul formulat privește o hotărâre prin care s-a reținut că sunt aplicabile termenele prevăzute de art. 33 și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 și în situația reglementată de art. II alin. (1) din Legea nr. 368/2013, respectiv, când persoana îndreptățită optează pentru returnarea dosarului înregistrat la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor către entitățile investite cu soluționarea notificării, în vederea restituirii în natură sau prin compensare a imobilului, și a considerat tardivă cererea de restituire în natură a imobilului formulată de către persoanele îndreptățite după expirarea termenului de 6 luni instituit prin art. 35 alin. (2) din Legea

nr. 165/2013.

17. De asemenea, în măsura în care apelul ar trebui soluționat pe fond și s-ar constata că solicitarea reclamanților nu poate fi soluționată prin restituirea în natură sau prin acordarea de bunuri în compensare, s-ar impune a se lămuri dacă dispoziția inițială aflată în dosarul returnat către unitatea deținătoare continuă să producă efecte sau instanța reanalizează notificarea și poate dispune doar măsuri compensatorii prin puncte.

18. Problema de drept enunțată este nouă, deoarece, prin consultarea jurisprudenței, s-a constatat că asupra acestei probleme Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre.

19. Conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate la data pronunțării încheierii de sesizare, problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

V. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

20. După comunicarea raportului, potrivit dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, părțile nu au formulat puncte de vedere cu privire la chestiunea de drept analizată.

VI. Punctul de vedere al titularului sesizării cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

21. Completul de judecată al Curții de Apel Constanța - Secția I civilă a arătat că, în esență, chestiunea de drept care se impune a fi interpretată este aceea a sintagmei "cereri înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a prezentei legi", prevăzută de art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, respectiv dacă în cuprinsul acestei noțiuni se include și notificarea care a fost soluționată în procedura Legii nr. 10/2001 prin emiterea unei dispoziții de către unitatea deținătoare și care, la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, era înregistrată la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor în vederea stabilirii măsurilor compensatorii și cu privire la care persoana considerată îndreptățită a optat pentru returnarea dosarului de notificare către prima entitate investită în vederea restituirii în natură sau prin compensare cu alte bunuri.

22. Este adevărat că art. 3 din Legea nr. 165/2013, definind înțelesul unor expresii și termeni utilizați în cuprinsul actului normativ, arată că termenul "cereri" înseamnă "notificările formulate în temeiul Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare (...), aflate în curs de soluționare la entitățile investite de lege sau, după caz, la Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor" (pct. 1), "persoana îndreptățită" este "persoana căreia i-a fost recunoscut dreptul la restituire în natură sau, după caz, la măsuri reparatorii" (pct. 3), iar "entitatea investită de lege" este fie "unitatea deținătoare, în înțelesul Hotărârii Guvernului nr. 250/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare unitară a Legii nr. 10/2001" [pct. 4 lit. a)], fie "Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, înființată potrivit prezentei legi" [pct. 4 lit. g)].

23. Toți acești termeni se regăsesc în cuprinsul art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, potrivit căruia "Entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora" în termenele prevăzute la lit. a), b) și c), termene care au început să curgă de la data de 1 ianuarie 2014.

24. Dificultatea interpretării rezidă în faptul că, la data adoptării Legii nr. 165/2013, legiuitorul nu a avut în vedere și situația reinvestirii "entităților investite de lege" cu soluționarea unei notificări formulate în temeiul Legii nr. 10/2001, notificare ce primise anterior o soluție, necontestată, și care recunoscuse într-o primă etapă administrativă calitatea notficatorului de persoană îndreptățită să beneficieze de măsurile reparatorii prevăzute de Legea nr. 10/2001. "Reinvestirea" s-a făcut ca urmare a adoptării Legii nr. 368/2013, act normativ ulterior Legii nr. 165/2013, care, prin art. II alin. (1), a permis persoanelor îndreptățite la despăgubiri în temeiul Legii nr. 10/2001 să opteze pentru returnarea dosarelor înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor

către entitățile investite cu soluționarea notificării, în vederea restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri, a imobilelor.

25. Întrebările care s-ar pune și care ar necesita un răspuns în dezlegarea chestiunii de drept cu care a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție ar fi legate de natura dispoziției emise în etapa administrativă de soluționare a notificării și care a rămas definitivă prin necontestarea ei într-o procedură judiciară (nici de către persoana care se consideră îndreptățită, nici de către prefect în procedura contenciosului administrativ și nici într-o procedură în anulare inițiată de emitentul dispoziției/deciziei), de semnificația manifestării de către "persoana îndreptățită" (definită la art. 3 pct. 3, spre deosebire de "persoana care se consideră îndreptățită" definită la art. 3 pct. 2 din Legea nr. 165/2013) a opțiunii de returnare a dosarului înregistrat la Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor, respectiv dacă această opțiune echivalează cu o renunțare la drepturile recunoscute anterior de către unitatea deținătoare, astfel încât reinvestirea ca urmare a manifestării opțiunii exprimate potrivit art. II alin. (1) din Legea nr. 368/2013 să presupună reluarea tuturor elementelor de analiză din procedura administrativă, dar cu respectarea termenelor imperative impuse prin art. 33 și art. 35 alin. (1) și (2) din Legea nr. 165/2013.

26. În opinia instanței de trimitere, termenele prevăzute de art. 33 și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 se aplică și pentru situația prevăzută de art. II alin. (1) din Legea nr. 368/2013, normă care a permis persoanelor îndreptățite să solicite returnarea dosarelor înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor către unitățile deținătoare, chiar dacă aceasta este reglementată printr-un act normativ ulterior.

27. Această opinie a avut în vedere statuările Curții Constituționale care, în Decizia nr. 600 din 20 septembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 973 din 5 decembrie 2016, prin care a analizat excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 teza a doua din Legea nr. 165/2013 raportate la art. I din Legea nr. 368/2013, a arătat că normele legale analizate reprezintă modalitatea în care legiuitorul a înțeles să transpună în legislația națională exigențele impuse de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, instanța de contencios european considerând în Cauza Preda și alții împotriva României că Legea nr. 165/2013 instituie reguli de procedură clare și previzibile, însoțite de termene constrângătoare și de un control judecătoresc efectiv pentru redresarea criticilor referitoare la atingerile aduse dreptului la respectarea bunurilor în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale rezultate în urma aplicării legilor de restituire.

28. Totodată, Curtea Constituțională a reținut în jurisprudența sa că situația diferită în care se află cetățenii în funcție de reglementarea aplicabilă potrivit principiului *tempus regit actum* nu poate fi privită ca o încălcare a dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și discriminări, Curtea constatând că respectarea egalității în drepturi presupune luarea în considerare a tratamentului pe care legea îl prevede față de cei cărora li se aplică în decursul perioadei în care reglementările sale sunt în vigoare, iar nu în raport cu efectele produse prin reglementările legale anterioare. În consecință, reglementările juridice succesive pot prezenta în mod firesc diferențe determinate de condițiile obiective în care ele au fost adoptate. Cu privire la acest aspect, prin Decizia nr. 44 din 24 aprilie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 17 decembrie 1996, Curtea Constituțională a reținut că, deși prin jocul unor prevederi legale, anumite persoane pot ajunge în situații apreciate subiectiv, prin prisma propriilor lor interese, ca defavorabile, acest fapt nu reprezintă o discriminare care să afecteze constituționalitatea textelor respective.

29. Prin decizia mai sus menționată Curtea Constituțională a reținut, în ceea ce privește dispozițiile Legii nr. 368/2013, că acestea introduc, modifică și completează o serie de prevederi din Legea nr. 165/2013 și că, potrivit art. 62 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dispozițiile de modificare și de completare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta, iar intervențiile ulterioare de modificare sau de

completare a acestora trebuie raportate tot la actul de bază.

30. De asemenea, în Decizia nr. 786 din 15 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 115 din 10 februarie 2017, Curtea Constituțională a statuat că stabilirea prin art. 33 din Legea nr. 165/2013 a unor noi termene în care entitățile investite trebuie să soluționeze notificările, de la expirarea cărora persoana îndreptățită se poate adresa instanței judecătorești, inclusiv în situația reglementată de art. 35 alin. (2) din aceeași lege (când se constată refuzul nejustificat de soluționare a notificării), se înscrie în rațiunea pentru care legea însăși a fost concepută, aceea de a crea un mecanism care să confere eficiență procesului reparatoriu al măsurilor abuzive de preluare a unor imobile în timpul regimului comunist. Se asigură, în același timp, și certitudinea finalizării acestuia, inclusiv prin reglementarea legală expresă a posibilității persoanei care se consideră îndreptățită de a acționa împotriva refuzului nejustificat al entității de a răspunde la notificare, Legea nr. 165/2013 instituind, prin art. 35 alin. (2), ceea ce în vechiul cadru procesual era recunoscut doar pe calea unei decizii pronunțate ca urmare a soluționării unui recurs în interesul legii (Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secțiunile Unite nr. XX din 19 martie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 764 din 12 noiembrie 2007).

31. Aplicabilitatea termenelor prevăzute de art. 33 și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 și situației rezultate din opțiunea exprimată în temeiul art. II alin. (1) din Legea nr. 368/2013 este cu atât mai evidentă, în opinia completului de judecată care a formulat sesizarea, cu cât la momentul exprimării de către reclamanti a opțiunii de returnare a dosarului înregistrat la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor (în care se regăsea dispoziția emisă la 22 mai 2012) aceștia aveau cunoștință - în virtutea prezumției cunoașterii legii, rezultantă a principiului nemo censetur ignorare legem - de prevederile Legii nr. 165/2013, în vigoare la acel moment, și de faptul că aceasta guvernează raporturile juridice puse în discuție. Prin urmare, notificatorii aveau cunoștință de termenele pe care atât unitatea deținatoare, cât și persoanele îndreptățite trebuiau să le respecte.

32. Astfel cum a statuat Curtea Constituțională prin Decizia nr. 269 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 513 din 9 iulie 2014, la paragraful 40, legea nouă este, de principiu, aplicabilă de îndată tuturor situațiilor ce se vor constitui, se vor modifica sau se vor stinge după intrarea ei în vigoare, precum și tuturor efectelor produse de situațiile juridice formate după abrogarea legii vechi.

33. Reținând astfel că situația născută prin exprimarea opțiunii returnării dosarului către unitatea deținatoare este una care s-a constituit ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, s-a opinat de către instanța de trimitere că prevederile ei, inclusiv termenele de decădere reglementate de art. 33 și art. 35 alin. (2), se aplică și acesteia.

34. În ipoteza în care însă Înalta Curte de Casație și Justiție ar ajunge la o concluzie diferită, respectiv că nu ar fi aplicabile termenele sus-menționate, este necesar să se stabilească dacă dispoziția inițială, emisă în procedura administrativă de soluționare a notificării, mai produce vreun efect, astfel că, în cazul în care, după returnare, se constată din nou că bunul solicitat de reclamanti prin notificare nu poate fi restituit în natură, se pune întrebarea dacă vechea dispoziție/decizie supraviețuiește, respectiv dacă aceasta își păstrează efectele ori instanța trebuie să reanalizeze integral notificarea, atât din perspectiva calității de persoană îndreptățită, cât și din aceea a categoriei de măsuri reparatorii care ar trebui acordate în cauza respectivă.

35. Referitor la această parte a analizei, în opinia instanței de sesizare dispoziția/decizia anterioară nu poate fi considerată un titlu de proprietate sau titlu de creanță, astfel că dezbaterile ar trebui să privească toate elementele de analiză ale unei notificări nesoluționate potrivit art. 35 alin. (3) din Legea nr. 165/2013.

36. În același sens, prin Decizia nr. 269 din 7 mai 2014 Curtea Constituțională a arătat că "nu se poate pune problema unor atingeri aduse unui drept câștigat, câtă vreme decizia/dispoziția entității investite cu soluționarea notificării, conținând propunerea de acordare a măsurilor reparatorii prin

echivalent, confirmată prin emiterea avizului de legalitate de către prefect, nu a produs efecte directe în patrimoniul persoanei îndreptățite la restituire. Aceasta deoarece până la emiterea deciziei reprezentând titlul de despăgubire de către Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor - conform Legii nr. 247/2005 - sau a deciziei de compensare în puncte de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor - ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 - persoana îndreptățită la restituire are o simplă expectanță de a dobândi măsurile reparatorii instituite prin lege, iar nu un drept efectiv, concretizat într-un drept de creanță izvorât din titlul de despăgubire/decizia de compensare în puncte".

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

37. În urma solicitării adresate de către Înalta Curte de Casație și Justiție, datele comunicate de instanțele naționale au relevat existența unor opinii divergente asupra chestiunii de drept analizate.

38. Astfel, într-o opinie s-a apreciat că în cazul persoanelor care au optat pentru returnarea dosarelor înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor către entitățile investite cu soluționarea notificării, în vederea restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri, a imobilelor, nu se aplică termenele prevăzute de art. 33 și art. 35 din Legea nr. 165/2013, întrucât aceste dispoziții se referă la cereri înregistrate și nesoluționate.

39. Într-o altă opinie s-a considerat că, din contră, termenele introduse de legiuitor la capitolul IV din Legea nr. 165/2013 în vederea urgentării soluționării cererilor de retrocedare (art. 33 și art. 35 din lege) se aplică și în ipoteza vizată. În sprijinul acestei opinii s-a arătat că alegerea notificatorului de a relua procedura administrativă nu poate pur și simplu să conducă la prorogarea unor termene de decădere expres prevăzute de legiuitor în urma pronunțării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a Hotărârii-pilot din 12 octombrie 2010, pronunțată în Cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României, cu atât mai mult cu cât, la momentul opțiunii, aceste termene erau deja împlinite.

40. Au existat puncte de vedere divergente și cu privire la aspectul subsidiar invocat prin sesizare, reținându-se, într-o orientare, că instanța investită cu soluționarea pe fond a cererii formulate conform art. II din Legea nr. 368/2013, constatând că cererea nu poate fi soluționată prin restituirea în natură sau prin acordarea de bunuri în compensare, va respinge cererea, apreciind că dispoziția inițială aflată la dosarul returnat continuă să producă efecte, neputându-se realiza o reevaluare a ceea ce s-a acordat inițial decât strict sub aspectul posibilității restituirii în natură, respectiv a compensării cu alte bunuri, în timp ce, într-o altă opinie, s-a considerat că se va reanaliza notificarea și se vor dispune măsurile reparatorii potrivit art. 1 alin. (2) teza a doua din Legea nr. 165/2013 (măsuri compensatorii prin puncte).

41. Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Adresa nr. 49/C/81/III-5/2018 din 22 februarie 2018, a comunicat că, la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil, nu se verifică, în prezent, practica judiciară, în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul prezentei sesizări.

VIII. Jurisprudența Curții Constituționale

42. Dispozițiile art. 33 și 35 din Legea nr. 165/2013 au făcut obiectul unui număr foarte mare de dosare aflate pe rolul Curții Constituționale. Pot prezenta relevanță pentru chestiunea de drept analizată în cauză Decizia nr. 88 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 281 din 16 aprilie 2014; Decizia nr. 137 din 14 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 401 din 29 mai 2014; Decizia nr. 712 din 6 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 191 din 17 martie 2017; Decizia nr. 225 din 19 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 382 din 19 mai 2016; Decizia nr. 110 din 3 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 350 din 6 mai 2016; Decizia nr. 551 din 16 iulie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 628 din 18 august 2015.

43. Prezintă relevanță și deciziile menționate în cuprinsul încheierii de sesizare, respectiv Decizia nr. 600 din 20 septembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 973 din 5 decembrie 2016, și Decizia nr. 786 din 15 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 115 din 10 februarie 2017.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

44. Prin raportul întocmit în cauză, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat că sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, iar asupra rezolvării de principiu a chestiunii de drept sesizate s-a apreciat că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. II din Legea nr. 368/2013, în cazul persoanelor îndreptățite la despăgubiri în temeiul Legii nr. 10/2001, care au optat pentru returnarea dosarelor înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor către entitățile investite cu soluționarea notificării, în vederea restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri, a imobilelor, în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a legii, se aplică în mod corespunzător termenele prevăzute de art. 33 alin. (1) și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013.

Termenele prevăzute de art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 curg de la data înregistrării dosarelor returnate la entitățile investite cu soluționarea notificării.

Dacă cererea formulată conform art. II din Legea nr. 368/2013 nu poate fi soluționată prin restituirea în natură sau prin compensare cu alte bunuri, dispoziția/decizia inițială aflată în dosarul returnat de Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor continuă să producă efecte, fiind incidentă procedura măsurilor compensatorii sub formă de puncte prevăzută de capitolul III al Legii nr. 165/2013.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

45. Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

46. Conform art. 519 din Codul de procedură civilă: "Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată."

47. Pentru admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, legiuitorul, în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă, instituie o serie de condiții ale acestei proceduri, respectiv:

- existența unei cauze aflate în curs de judecată;
- cauza să fie soluționată în ultimă instanță;
- cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a curții de apel sau a tribunalului investit să soluționeze cauza;
- chestiunea de drept să prezinte caracter de noutate;
- asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

48. Așadar, din cuprinsul prevederilor legale enunțate anterior se desprind condițiile de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care trebuie să fie întrunite cumulativ.

49. Primele trei condiții impuse de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă sunt

îndeplinite, întrucât Înalta Curte de Casație și Justiție a fost sesizată de un complet al Curții de Apel Constanța, investit în ultimă instanță cu soluționarea unui litigiu în baza dispozițiilor Legii nr. 165/2013 și Legii nr. 368/2013, potrivit dispozițiilor art. 35 din Legea nr. 165/2013 coroborat cu art. 634 din Codul de procedură civilă.

50. Astfel, Curtea de Apel Constanța este legal investită cu soluționarea unui apel într-o cauză în care se solicită restituirea în natură a unei părți dintr-un imobil preluat în mod abuziv, respectiv restituirea prin echivalent a unei părți din imobil imposibil de restituit în natură, în baza dispozițiilor Legii nr. 165/2013 și Legii nr. 368/2013, raportat la legile de reparație pentru imobilele preluate în mod abuziv, hotărârea pronunțată de tribunal în primă instanță fiind supusă numai apelului, conform dispozițiilor art. 35 din Legea nr. 165/2013.

51. În ceea ce privește cerința ca soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării, este de reținut că problema de drept ce se impune a fi clarificată în apel este dacă dispozițiile art. 33 și art. 35 din Legea nr. 165/2013 coroborate cu art. II din Legea nr. 368/2013, în ceea ce privește termenele de soluționare, sunt aplicabile și în situația dosarelor returnate la entitățile investite cu soluționarea notificării, în baza cererilor formulate de persoanele îndreptățite la despăgubiri în temeiul art. II din Legea nr. 368/2013, respectiv momentul de la care încep să curgă termenele; în situația în care nu se aplică termenele, iar instanța constată că este imposibilă restituirea în natură sau prin compensare cu alte bunuri, respinge cererea apreciind că dispoziția inițială aflată în dosarul returnat de Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor continuă să producă efecte sau instanța trebuie să reanalizeze notificarea și să dispună măsuri reparatorii potrivit art. 1 alin. (2) teza a doua din Legea nr. 165/2013 (măsuri compensatorii prin puncte).

52. De asemenea, este îndeplinită și cerința noutății chestiunii de drept supuse interpretării, care, potrivit art. 519 din Codul de procedură civilă, reprezintă o condiție de admisibilitate.

53. Noutatea problemei de drept rezultă din caracterul normelor de drept nou-intrate în vigoare, din contextul legislativ nou și modificat față de cel anterior, ca urmare a modificărilor legislative impuse de Cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României și care impun reevaluarea sau reinterpretarea normelor de drept incidente, iar instanțele nu au dat încă o interpretare și aplicare la nivel jurisprudențial.

54. În urma verificărilor efectuate se constată că nu s-a cristalizat o jurisprudență unitară și constantă în legătură cu chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită, situație care justifică interesul în formularea unei cereri pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, în scopul prevenirii unei practici neunitare.

55. Analiza hotărârilor judecătorești pronunțate și a punctelor de vedere exprimate de colectivele de judecători de la instanțele naționale oferă indicii referitoare la posibilitatea apariției unei practici neunitare, devenind necesară cerința dezlegării modului de interpretare și aplicare a normelor de drept în discuție.

56. În legătură cu chestiunea de drept adusă în dezbatere se reține că Înalta Curte Casație și Justiție nu a dezlegat problema care constituie obiect al sesizării. De asemenea, aceasta nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

57. Prin urmare, se constată că sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate privind declanșarea procedurii hotărârii prealabile. Asupra fondului sesizării:

58. Reglementarea Legii nr. 165/2013 a fost determinată de pronunțarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, la 12 octombrie 2010, a Hotărârii-pilot în Cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României, această lege reprezentând soluția legislativă de îmbunătățire a mecanismului de acordare a despăgubirilor în materia retrocedărilor, în considerarea observațiilor și recomandărilor Curții de la Strasbourg cu privire la ineficacitatea mecanismului intern de despăgubiri existent la acel moment, de natură a crea o problemă sistemică, recurentă și de

amploare.

59. Măsurile recomandate în acest sens au fost: amendarea mecanismului de restituire prin intermediul unei reforme legislative care să creeze reguli clare, accesibile, simplificate și previzibile, dublate de o practică judiciară și administrativă coerentă, stabilirea unor termene constrângătoare și realiste și sancțiuni pentru fiecare etapă administrativă.

60. Curtea de la Strasbourg a analizat Legea nr. 165/2013, în Cauza Preda și alții împotriva României, din perspectiva termenelor și a posibilității unui control jurisdicțional, și a reținut, la acel moment, că nu se poate concluziona că mecanismul creat este ineficace.

61. Pentru urgentarea și finalizarea procesului de restituire în natură și prin echivalent, Legea nr. 165/2013 a instituit o serie de termene, atât în sarcina solicitanților, cât și în sarcina entităților investite de lege, după cum urmează:

- un termen de decădere de 90 de zile, modificat în 120 de zile prin Legea nr. 368/2013, în care persoanele care se consideră îndreptățite pot completa cu înscrisuri dosarele depuse la entitățile investite de lege. Termenul curge de la data la care persoanei i se comunică în scris documentele necesare soluționării cererii sale;

- 1 ianuarie 2014, termen până la care entitățile investite de lege au obligația de a stabili numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, de a afișa aceste date la sediul lor și de a le comunica Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, urmând ca aceasta să le publice pe pagina proprie de internet;

- termene stricte în care entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora, după cum urmează:

- a) 12 luni, pentru entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de până la 2.500 de cereri;

- b) 24 de luni, pentru entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr cuprins între 2.500 și 5.000 de cereri;

- c) 36 de luni, pentru entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de peste 5.000 de cereri. Aceste trei termene încep să curgă de la data de 1 ianuarie 2014;

- un termen de 60 de luni de la data intrării în vigoare a noii legi pentru soluționarea dosarelor înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor, cu excepția dosarelor de fond funciar, care vor fi soluționate în termen de 36 de luni;

- un termen de 60 de luni de la data înregistrării pentru soluționarea dosarelor care vor fi transmise Secretariatului Comisiei Naționale ulterior datei intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, cu excepția dosarelor de fond funciar, care vor fi soluționate în termen de 36 de luni.

62. Prin acordarea termenului de decădere de 90 de zile, modificat în 120 de zile prin Legea nr. 368/2013, intenția legiuitorului a fost de a înlătura pasivitatea eventuală a persoanelor îndreptățite în ceea ce privește dovedirea pretențiilor și, implicit, eliminarea blocajului la care s-ar ajunge prin tergiversarea completării dosarului cu actele necesare soluționării.

63. Necesitatea unor termene diferite de soluționare se datorează numărului diferit de cereri nesoluționate până la momentul actual de la nivelul diverselor entități investite de lege cu soluționarea acestora. Aceste termene sunt rezonabile, având în vedere că termenul de 36 de luni este aplicabil exclusiv în situații excepționale, și anume: Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 10/2001 din cadrul municipiului București. De asemenea, acordarea de termene diferite se justifică și prin lipsa actelor doveditoare în multe dintre situațiile existente, ținând seama de faptul că se instituie în sarcina entităților investite de lege obligația de a comunica în scris persoanelor îndreptățite documentele necesare soluționării cererilor. Termenele de 12, 24, respectiv 36 de luni încep să curgă de la data de 1 ianuarie 2014, deoarece este necesară o perioadă premergătoare

efectuării procedurilor administrative necesare implementării noului cadru legislativ, alocării de resurse materiale și umane și pentru ca autoritățile locale și centrale să își îndeplinească obligațiile legale prevăzute în noua lege.

64. Prin lege, în spiritul asigurării celerității procedurii, dar și al respectării principiului liberului acces la justiție, se prevăd următoarele remedii în fața instanțelor judecătorești:

Decizia emisă de entitatea investită de lege poate fi atacată de persoana care se consideră îndreptățită la secția civilă a tribunalului în a cărei circumscripție se află sediul entității, în termen de 30 de zile de la data comunicării.

În cazul în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele prevăzute la art. 33 și 34 din Legea nr. 165/2013, persoana care se consideră îndreptățită se poate adresa secției civile a tribunalului în a cărei circumscripție se află sediul entității, în termen de 6 luni de la expirarea termenelor respective.

65. Aceste prevederi exprese privind accesul liber la justiție al persoanelor îndreptățite, nemulțumite de pasivitatea entităților investite de lege cu privire la soluționarea cererilor în termenele prevăzute de noua lege, urmăresc evitarea blocajelor care pot interveni la nivel administrativ în ceea ce privește finalizarea procesului de restituire.

66. De asemenea, pentru garantarea aplicării eficiente a legii, se instituie un sistem specific de sancțiuni pentru neîndeplinirea obligațiilor care izvorăsc din aceasta, extinzându-se categoriile de persoane care pot fi sancționate contravențional, precum și sfera actelor definite ca fiind contravenții.

67. Art. 180 alin. (1) din Codul de procedură civilă definește termenul procedural ca fiind intervalul de timp în care poate fi îndeplinit un act de procedură sau în care este interzisă îndeplinirea acestuia.

68. Dispozițiile art. 33 din Legea nr. 165/2013 instituie anumite termene procedurale de soluționare a cererilor de către entitățile investite de lege cu atribuții în procesul de restituire a imobilelor preluate în mod abuziv și în cadrul cărora persoanele îndreptățite nu pot formula cereri în instanță (Decizia Curții Constituționale nr. 88 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 281 din 16 aprilie 2014, paragraful 34).

69. Termenele instituite de dispozițiile art. 33-35 din Legea nr. 165/2013 sunt termene procedurale legale, imperative sau prohibitive și absolute.

70. Regulile de calcul al termenelor procedurale sunt prevăzute de art. 181 din Codul de procedură civilă, care constituie dreptul comun în materie, astfel încât, ori de câte ori legea nu prevede expres o altă regulă specială pentru calculul unui anumit termen, se vor aplica regulile generale instituite de acest text legal.

71. Durata termenelor procedurale presupune stabilirea punctului de plecare a termenului (art. 184 din Codul de procedură civilă), precum și a punctului de împlinire (art. 182 din Codul de procedură civilă). Când privește momentul de la care începe să curgă termenul procedural, art. 184 din Codul de procedură civilă dispune că termenele încep să curgă de la data comunicării actelor de procedură, dacă legea nu dispune altfel. Punctul de împlinire este acela în care termenul procedural își realizează efectul, în sensul că fie încetează posibilitatea de a mai exercita dreptul în vederea căruia termenul a fost acordat (termen imperativ), fie, dimpotrivă, se naște dreptul de a efectua anumite acte de procedură (termen prohibitiv).

72. Prin Decizia nr. 600 din 20 septembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 973 din 5 decembrie 2016, Curtea Constituțională a reținut, în ce privește dispozițiile art. I din Legea nr. 368/2013, că acestea introduc, modifică și completează o serie de prevederi din Legea nr. 165/2013. Potrivit art. 62 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dispozițiile de modificare și de completare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul

de bază, identificându-se cu acesta, iar intervențiile ulterioare de modificare sau de completare a acestora trebuie raportate tot la actul de bază.

73. În considerarea celor statuate de Curtea Constituțională nu se poate reține că termenele procedurale prevăzute de art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 nu sunt aplicabile și "cererilor" formulate de către "persoanele îndreptățite" de returnare a dosarelor înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor către entitățile investite cu soluționarea notificării, în vederea restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri.

74. Este real că art. 3 din Legea nr. 165/2013, definind înțelesul unor expresii și termeni utilizați în cuprinsul actului normativ, arată că termenul "cereri" înseamnă notificările formulate în temeiul Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, însă, ca urmare a completării legii prin art. II din Legea nr. 368/2013, trebuie înțeles că în noțiunea de "cerere" este inclusă și cererea de returnare a dosarului către entitatea inițial investită cu soluționarea notificării și care s-a dezinvestit prin soluționarea notificării.

75. Obiectul cererii de returnare a dosarului către entitatea investită de lege are drept scop reanalizarea posibilității de restituire, în natură sau prin compensare cu alte bunuri, și, în aceste limite, urmează a se pronunța entitatea investită de lege.

76. Or, în etapa administrativă desfășurată în fața entității investite de lege cu soluționarea unei notificări se analizează calitatea de persoană îndreptățită, existența dreptului și întinderea acestuia, în raport cu dovezile prezentate de "persoana care se consideră îndreptățită".

77. De vreme ce dosarul de despăgubiri se află la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 în faza de cerere depusă, dar nesoluționată de autoritatea competentă - Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor, și nu de entitatea investită de lege, nu sunt incidente dispozițiile art. 33 din lege, ci dispozițiile art. 34, care instituie obligația de soluționare a dosarelor fundamentate pe Legea nr. 10/2001 în termen de 60 de luni de la intrarea în vigoare a legii, pentru dosarele deja înregistrate la secretariatul comisiei, sau de la data înregistrării, pentru dosarele transmise de către entitățile investite cu soluționarea notificărilor în condițiile art. 33 din aceeași lege.

78. Însă, în ce privește momentul de la care curg termenele pentru soluționarea "cererilor" de către entitatea investită de lege, acesta nu poate fi cel stabilit prin dispozițiile art. 33 alin. (2).

79. Dispozițiile art. 33 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 sunt aplicabile numai pentru raporturile existente la data intrării în vigoare a legii și au ca situație premisă ca "cererile" (notificările în temeiul Legii nr. 10/2001) să se fi aflat înregistrate și să nu fi fost soluționate.

80. În condițiile în care prin art. II din Legea nr. 368/2013, în vigoare începând cu data de 24 decembrie 2013, s-a stabilit un termen de 60 de zile, în care persoanele îndreptățite pot opta pentru returnarea dosarelor către entitățile investite de lege, în vederea restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri, este evident că pentru situația nou-născută nu pot să curgă termenele de la un moment anterior nașterii dreptului, respectiv a obligației de soluționare a cererii.

81. "Cererile de returnare a dosarelor" înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor către entitățile investite de lege cu soluționarea notificării, în vederea restituirii, în natură sau prin compensare, nu pot fi asimilate "cererilor formulate potrivit Legii nr. 10/2001", obiectul și scopul acestora fiind distinct.

82. Este real că prin art. 8 din Legea nr. 165/2013 s-a prevăzut un termen de 120 de zile de centralizare a tuturor cererilor, inclusiv a cererilor din dosarele înregistrate la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, în care persoanele optează, în condițiile art. 42 din lege, pentru returnarea dosarului la comisia locală, în vederea atribuirii de teren, însă această dispoziție era incidentă numai cererilor formulate în baza legilor fondului funciar, pentru că legea nu a permis inițial a se formula cereri de returnare și a dosarelor constituite în baza Legii nr. 10/2001.

83. Prin Legea nr. 368/2013 nu s-a prevăzut momentul de la care curg termenele prevăzute de art. 33 alin. (1) raporturilor juridice născute la intrarea sa în vigoare, astfel că sunt aplicabile dispozițiile

de drept comun, respectiv art. 184 din Codul de procedură civilă - momentul returnării dosarului către entitatea investită de lege cu soluționarea cererii având ca obiect restituirea în natură sau prin compensare cu alte bunuri, respectiv momentul înregistrării la entitatea investită de lege.

84. De altfel, pentru dosarele care urmau a fi transmise Secretariatului Comisiei Naționale ulterior datei intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 s-a prevăzut că termenul de 60 de luni acordat pentru soluționare începe să curgă de la data înregistrării lor.

85. Pentru dosarele returnate (transmise) de Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor (și constituite în baza Legii nr. 10/2001) către entitățile investite, prin Legea nr. 368/2013 nu s-a mai prevăzut momentul de la care curg termenele prevăzute de art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, astfel că sunt incidente dispozițiile din Codul de procedură civilă.

86. Prin urmare, la prima întrebare formulată de instanța de trimitere trebuie să se răspundă în mod afirmativ, în sensul că se aplică în mod corespunzător termenele prevăzute de art. 33 alin. (1) și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 - iar termenele prevăzute de art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 curg de la data înregistrării la entitățile investite de lege a dosarelor returnate de către Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor.

87. În ce privește cea de-a doua întrebare adresată de instanța de trimitere, deși aceasta este formulată prin raportare la prima întrebare și care a primit un răspuns afirmativ, se constată, raportat la problemele de drept expuse în încheierea de sesizare, că această întrebare trebuie recalificată în sensul "dacă deciziile emise de entitățile investite de lege în prima etapă administrativă și aflate în dosarele returnate de către Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor continuă să producă efecte în ce privește recunoașterea dreptului la măsuri reparatorii sau sunt incidente pe deplin dispozițiile art. 35 alin. (3) din Legea nr. 165/2013 care prevăd obligativitatea analizei existenței și întinderii dreptului de proprietate, respectiv restituirea în natură sau, după caz, acordarea de măsuri reparatorii în condițiile legii."

88. Cererea formulată de persoana îndreptățită la despăgubiri în temeiul Legii nr. 10/2001 de returnare a dosarului de către Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor către entitatea investită cu soluționarea notificării, în vederea restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri, se soluționează prin emiterea unei decizii.

89. Sintagma "entitățile investite cu soluționarea notificării" are drept scop identificarea entității, în sensul că este aceea care a emis dispoziția/decizia aflată în dosarul returnat și nu trebuie interpretat în sensul că va avea loc o soluționare pe fond a notificării.

90. Etapa administrativă a soluționării notificării fiind depășită prin emiterea dispoziției este evident că dispozițiile art. II din Legea nr. 368/2013 prevăd numai analiza posibilității restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri.

91. Dreptul de opțiune al persoanelor îndreptățite la despăgubiri (persoană căreia i-a fost recunoscut dreptul la măsuri reparatorii de către "unitatea deținătoare" sau "entitatea investită cu soluționarea notificării") de a solicita returnarea dosarelor nu poate echivala cu o renunțare la drepturile deja recunoscute anterior și să aibă drept consecință repunerea în discuție a existenței dreptului și a întinderii acestuia.

92. Dispozițiile art. II din Legea nr. 368/2013 sunt clare și neechivoce în ce privește scopul returnării, acela de a se analiza posibilitatea restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri.

93. Prin Decizia nr. 686 din 26 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 68 din 27 ianuarie 2015, Curtea Constituțională a statuat că dispozițiile art. 17 alin. (1) lit. a) și art. 21 alin. (5) și (8) din Legea nr. 165/2013 sunt constituționale în măsura în care nu se aplică deciziilor/dispozițiilor entităților investite cu soluționarea notificărilor, emise în executarea unor hotărâri judecătorești prin care instanțele s-au pronunțat irevocabil/definitiv asupra calității de persoane îndreptățite și asupra întinderii dreptului de proprietate.

94. Având în vedere cele statuate de Curtea Constituțională, este evident că dispozițiile/deciziile

de acordare a măsurilor reparatorii emise în procedura Legii nr. 10/2001 și a Legii nr. 247/2005, în baza unor hotărâri judecătorești, nu mai pot face obiect de analiză și cenzură din punctul de vedere al existenței dreptului persoanei, fiind încălcate dispozițiile art. 21 alin. (3) din Constituția României, republicată, și cele ale art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

95. În cauză nu sunt incidente cele statuate de către Curtea Constituțională prin Decizia nr. 269 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 513 din 9 iulie 2014, la paragraful 48 raportat la paragraful 46, întrucât în cauză s-au analizat atribuțiile Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor, prevăzute de art. 17 alin. (1) lit. a) și art. 21 alin. (8) din Legea nr. 165/2013, care sunt ulterioare emiterii deciziei în condițiile art. 33 din Legea nr. 165/2013 sau cele emise ca urmare a dispozițiilor art. II din Legea nr. 368/2013 prin raportare tot la dispozițiile art. 33.

96. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 521, cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța - Secția I civilă, în Dosarul nr. 6.725/118/2015, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. II din Legea nr. 368/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, în cazul persoanelor îndreptățite la despăgubiri în temeiul Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care au optat pentru returnarea dosarelor înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor către entitățile investite cu soluționarea notificării, în vederea restituirii, în natură sau prin compensare cu alte bunuri, a imobilelor, în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a legii, se aplică în mod corespunzător termenele prevăzute de art. 33 alin. (1) și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare.

Termenele prevăzute de art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, curg de la data înregistrării dosarelor returnate la entitățile investite cu soluționarea notificării.

Dacă cererea formulată conform art. II din Legea nr. 368/2013 nu poate fi soluționată prin restituirea în natură sau prin compensare cu alte bunuri, dispoziția/decizia inițială aflată în dosarul returnat de Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor continuă să producă efecte, fiind incidentă procedura măsurilor compensatorii sub formă de puncte prevăzută de capitolul III al Legii nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 16 aprilie 2018.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

GABRIELA ELENA BOGASIU

Magistrat-asistent,
Mihaela Lorena Mitroi

WWW.JURI.RO